

HƯỚNG DẪN THỰC HIỆN NHIỆM VỤ CHUYÊN MÔN BỘ MÔN ĐỊA LÍ CẤP THPT, NĂM HỌC 2019 - 2020

Căn cứ Công văn số 3828/SGDDĐT-GDPT ngày 04/9/2019 của Sở GDĐT Hà Nội về việc hướng dẫn thực hiện nhiệm vụ năm học 2019 - 2020 cấp THPT, đề nghị các trường THPT trên địa bàn thành phố Hà Nội thực hiện các hoạt động chuyên môn cụ thể như sau:

I. Nhiệm vụ trọng tâm

1. Tiếp tục đẩy mạnh việc triển khai thực hiện Chương trình (CT) giáo dục phổ thông (GDPT) theo tinh thần Luật Giáo dục 2019; Nghị quyết số 88/2014/QH13 ngày 28/11/2014; Nghị quyết số 51/2017/QH14 ngày 21/11/2017 về đổi mới CT, sách giáo khoa (SGK) GDPT; Quyết định số 404/QĐ-TTg ngày 27/3/2015 của Thủ tướng Chính phủ về phê duyệt Đề án đổi mới CT, SGK GDPT; Chỉ thị số 16/CT-TTg ngày 18/6/2018 của Thủ tướng Chính phủ về đẩy mạnh đổi mới CT, SGK GDPT.

2. Tăng cường đổi mới phương pháp dạy học (PPDH) và kiểm tra, đánh giá (KTĐG) tích cực theo định hướng phát triển năng lực HS; chú trọng các hoạt động trải nghiệm, nghiên cứu khoa học của HS; đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin (CNTT) trong dạy và học.

II. Các nhiệm vụ cụ thể

1. Thực hiện kế hoạch giáo dục

- Tiếp tục rà soát nội dung SGK, tinh giản những nội dung dạy học vượt quá mức độ cần đạt về kiến thức, kỹ năng của CT GDPT hiện hành; điều chỉnh để tránh trùng lặp nội dung giữa các môn học, hoạt động giáo dục; bổ sung, cập nhật những thông tin mới phù hợp thay thế cho những thông tin cũ, lạc hậu.

- Xây dựng kế hoạch dạy học môn Địa lí phù hợp với điều kiện thực tế của nhà trường theo hướng sắp xếp lại các tiết học trong sách giáo khoa nhằm tạo thuận lợi cho việc áp dụng các phương pháp và kỹ thuật dạy học tích cực; chú trọng giáo dục đạo đức và giá trị sống, rèn luyện kỹ năng sống, thực hành pháp luật; tăng cường các hoạt động nhằm giúp HS vận dụng kiến thức liên môn vào giải quyết các vấn đề thực tiễn.

Kế hoạch giáo dục các môn học, hoạt động giáo dục của tổ/nhóm chuyên môn phải được hiệu trưởng nhà trường phê duyệt, báo cáo Sở GDĐT trước khi thực hiện và là căn cứ để kiểm tra, giám sát, nhận xét, góp ý trong quá trình thực hiện.

- Quá trình xây dựng và thực hiện kế hoạch giáo dục của tổ/nhóm chuyên môn được thực hiện theo hướng dẫn tại Công văn số 5555/BGDĐT-GDTrH ngày 08/10/2014 của Bộ GDĐT

- Nội dung dạy học và hoạt động giáo dục tăng cường cần tập trung vào việc phụ đạo học sinh yếu, bồi dưỡng học sinh giỏi phù hợp với năng lực và năng khiếu của từng nhóm đối tượng nhằm phát triển năng lực học sinh; tổ chức hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp, nghiên cứu khoa học; giáo dục kỹ năng sống, giá trị sống cho học sinh.

2. Đổi mới phương pháp dạy học và kiểm tra, đánh giá

a. Thực hiện đổi mới phương pháp, hình thức tổ chức dạy học

- Xây dựng kế hoạch bài học theo hướng phát huy tính chủ động, tích cực, tự học của học sinh thông qua thiết kế tiến trình dạy học thành các hoạt động học để thực hiện cả ở trên lớp và ngoài lớp học (Gợi ý các bước: Khởi động/Trải nghiệm/ Tạo tình huống xuất phát - Hình thành kiến thức - Thực hành/Luyện tập - Vận dụng - Mở rộng/Hướng dẫn tự học).

- Chú trọng rèn luyện cho học sinh phương pháp tự học, tự nghiên cứu SGK để tiếp nhận và vận dụng kiến thức mới thông qua giải quyết nhiệm vụ học tập; dành nhiều thời gian trên lớp cho HS luyện tập, thực hành, trình bày, thảo luận, bảo vệ kết quả học tập của mình; GV tổng hợp, nhận xét, đánh giá, kết luận để học sinh tiếp nhận và vận dụng.

- Tiếp tục thực hiện tốt việc sử dụng di sản văn hóa trong dạy học theo Hướng dẫn số 73/HD-BGDĐT-BVHTTDL ngày 16/01/2013 của liên Bộ GDĐT, Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch.

- Đẩy mạnh việc vận dụng dạy học giải quyết vấn đề, các phương pháp thực hành trong bộ môn; tăng cường liên hệ thực tiễn

- Sử dụng kết hợp nhiều phương pháp phù hợp với bài dạy và đối tượng học sinh, tăng cường sử dụng đồ dùng dạy học. Đặc biệt, sử dụng đúng, đủ các phương tiện dạy học như Bản đồ, Atlas Địa lí Việt Nam để tạo hứng thú và nâng cao kỹ năng Địa lí cho học sinh.

- Đa dạng hóa các hình thức dạy học, ngoài dạy học ở trên lớp cần chú ý các hình thức dạy học ngoài thực địa, phòng thực hành Địa lí hoặc các hoạt động ngoại khóa, hoạt động trải nghiệm sáng tạo, nghiên cứu khoa học của học sinh; sử dụng các hình thức dạy học trên cơ sở ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông như: dạy học trực tuyến, trường học kết nối...

b. Đổi mới kiểm tra, đánh giá

- *Tổ chức chặt chẽ, nghiêm túc, đúng quy chế ở tất cả các khâu* ra đề, coi, chấm và nhận xét, đánh giá học sinh trong việc thi và kiểm tra; đảm bảo thực chất, khách quan, trung thực, công bằng, đánh giá đúng năng lực và sự tiến bộ của học sinh.

- *Chú trọng đánh giá thường xuyên đối với học sinh*: đánh giá qua các hoạt động trên lớp; đánh giá qua hồ sơ học tập, vở học tập; đánh giá qua việc học sinh báo cáo kết quả thực hiện một dự án học tập, nghiên cứu khoa học; đánh giá qua bài thuyết trình (bài viết, bài trình chiếu, video clip,...). Giáo viên có thể sử dụng các hình thức đánh giá nói trên thay cho các bài kiểm tra thường xuyên hiện hành.

- *Kết hợp đánh giá trong quá trình dạy học, giáo dục và đánh giá tổng kết cuối kỳ, cuối năm học*; đánh giá của giáo viên với tự đánh giá và nhận xét, góp ý lẫn nhau của học sinh, đánh giá của cha mẹ học sinh và cộng đồng. Khi chấm bài kiểm tra phải có phần nhận xét, hướng dẫn, sửa sai, động viên sự cố gắng, tiến bộ của học sinh.

- *Thực hiện nghiêm túc việc xây dựng đề kiểm tra 1 tiết, cuối học kỳ, cuối năm học theo ma trận và viết câu hỏi phục vụ ma trận đề*.

Đề kiểm tra bao gồm các câu hỏi, bài tập (tự luận hoặc trắc nghiệm) theo 4 mức độ yêu cầu (nhận biết, thông hiểu, vận dụng, vận dụng cao); Căn cứ vào mức độ phát triển năng lực của HS, GV và nhà trường xác định tỉ lệ các câu hỏi, bài tập theo 4 mức độ yêu cầu trong các bài kiểm tra trên nguyên tắc đảm bảo sự phù hợp với đối tượng và tăng dần tỉ lệ các câu hỏi, bài tập ở mức độ yêu cầu vận dụng, vận dụng cao.

- *Kết hợp linh hoạt giữa kiểm tra trắc nghiệm và tự luận*, đảm bảo cả phần lí thuyết và kĩ năng. Tập trung vào kĩ năng Địa lí như: nhận dạng biểu đồ, xử lí số liệu, vẽ đúng các dạng biểu đồ yêu cầu và nhận xét biểu đồ; nâng cao yêu cầu vận dụng kiến thức liên môn vào thực tiễn.

- Tăng cường tổ chức hoạt động đề xuất và lựa chọn, hoàn thiện các câu hỏi, bài tập kiểm tra theo định hướng phát triển năng lực để bổ sung cho thư viện câu hỏi của nhà trường; xây dựng nguồn học liệu mở (thư viện học liệu) về câu hỏi, bài tập, đề thi, kế hoạch bài học, tài liệu tham khảo có chất lượng trên trang mạng "Trường học kết nối" (tại địa chỉ <http://truonghocketnoi.edu.vn>) của Sở GDĐT và các nhà trường. Chỉ đạo cán bộ

quản lí, giáo viên và học sinh tích cực tham gia các hoạt động chuyên môn trên trang mạng "Trường học kết nối" về đổi mới phương pháp, hình thức dạy học và kiểm tra, đánh giá theo định hướng phát triển năng lực học sinh.

3. Hoạt động bồi dưỡng chuyên môn.

a. Xây dựng các chủ đề

- Việc xây dựng các chủ đề dạy học và kiểm tra đánh giá theo hướng phát triển năng lực, phẩm chất của học sinh yêu cầu đối với môn Địa lí ở các trường như sau: mỗi khối lớp xây dựng 01 chủ đề/học kỳ; Các chủ đề dạy học và kiểm tra đánh giá theo hướng phát triển năng lực, phẩm chất của học sinh phải được thể hiện trong kế hoạch dạy học bộ môn và được thống nhất trong tổ/nhóm chuyên môn.

b. Sinh hoạt chuyên môn của trường, cụm trường

Đổi mới phương thức, nâng cao hiệu quả hoạt động của tổ/nhóm chuyên môn thực hiện theo công văn 5555/BGDĐT-GDTrH ngày 08/10/2014 của Bộ GD-ĐT và công văn 10801/SGDĐT-GDTrH ngày 31/10/2014 của Sở GD-ĐT:

- Đầu tư nghiêm túc, xây dựng kế hoạch tổ/nhóm chuyên môn cụ thể, chi tiết, khoa học thể hiện rõ chỉ tiêu, giải pháp của từng nhiệm vụ cụ thể; kế hoạch sinh hoạt tổ/nhóm chuyên môn thiết thực, không hình thức, giảm các thủ tục hành chính.

- Sinh hoạt tổ/nhóm chuyên môn trong các trường, cụm trường tập trung theo hướng nghiên cứu bài học (phân tích bài học minh họa nên chọn các bài dài, bài khó, bài có nội dung giảm tải,...); các chuyên đề, chủ đề dạy học tích hợp liên môn; phân tích, đánh giá về chất lượng đề thi, kiểm tra định kì, phân tích kết quả làm bài của học sinh; trao đổi, thảo luận về các PPDH, KTDH tích cực, phương pháp hướng dẫn học sinh tự học ...

- Việc dự giờ không chỉ nhận xét giáo viên mà chủ yếu thông qua việc quan sát, nhận xét hoạt động học tập của học sinh để từ đó điều chỉnh việc tổ chức dạy học của giáo viên.

Lấy hành vi học tập của học sinh làm trung tâm thảo luận. Chú ý trả lời hệ thống câu hỏi: HS học như thế nào? HS đang gặp khó khăn gì? Nội dung, phương pháp, hệ thống câu hỏi có phù hợp và tạo hứng thú cho HS không? Kết quả cuối cùng có được cải thiện hay không? Nếu cần điều chỉnh thì điều chỉnh gì và điều chỉnh như thế nào?...

- Chủ động triển khai các hoạt động chuyên môn trên trang mạng "Trường học kết nối"

4. Các kì thi học sinh giỏi, giáo viên giỏi năm học 2019 – 2020

a. Thi HSG thành phố lớp 12 và chọn đội tuyển thi HSGQG.

▶ Vòng1: Thi HSG lớp 12 thành phố.

- Thời gian thi: 03/10/2019

- Hình thức thi: tự luận, 180 phút, thang điểm 20.

- Nội dung

+ Lí thuyết: tự nhiên đại cương, kinh tế - xã hội đại cương (lớp 10)

Tự nhiên Việt Nam lớp 12 (theo phân phối chương trình dự kiến bài 8- Thiên nhiên chịu ảnh hưởng sâu sắc của biển)

+ Kỹ năng: vẽ biểu đồ, nhận xét biểu đồ, bảng số liệu. Đọc Atlas Địa lí Việt Nam.

▶ Vòng2I: Chọn đội tuyển thi HSGQG.

- Thời gian thi 22/10/2019

- Hình thức thi: tự luận, 180 phút, thang điểm 20.

- Phạm vi kiến thức, kỹ năng
- + Gồm toàn bộ kiến thức lý thuyết của lớp 10 và 12
- + Tập trung vào kỹ năng phân tích bảng số liệu và sử dụng Atlas Địa lý Việt Nam.
- Cấu trúc đề thi: Bám sát cấu trúc đề thi HSGQG của bộ. gồm 7 chủ đề.
- + Tự nhiên đại cương
- + Địa lý kinh tế-xã hội đại cương
- + Đặc điểm thiên nhiên Việt Nam
- + Sự phân hóa thiên nhiên Việt Nam
- + Dân cư Việt Nam
- + Ngành kinh tế Việt Nam
- + Vùng kinh tế Việt Nam
- Lưu ý: Các kỹ năng Địa lý được lồng ghép vào 7 chủ đề trên.

b. Hội thi Giáo viên dạy giỏi môn Địa lý (tháng 2,3 năm 2020)

c. Khuyến khích các trường, cụm trường THPT tổ chức thi Olympic học sinh giỏi ở khối 10 – 11

5. Về dạy học Địa lý địa phương

- Thực hiện theo Công văn số 9422/SGD&ĐT-GDTrH ngày 22/9/2015.

- Từ năm học 2013-2014 dạy học Địa lý địa phương theo bộ tài liệu mới “Tài liệu ĐỊA LÝ HÀ NỘI – CHƯƠNG TRÌNH ĐỊA PHƯƠNG” biên soạn năm 2013. Các trường đảm bảo để giáo viên có tài liệu giảng dạy, học sinh có tài liệu học tập.

- Cần kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của học sinh sau khi học tập Địa lý Hà Nội. Hình thức kiểm tra Địa Lý Hà Nội cần đa dạng: kiểm tra miệng, kiểm tra viết 15 phút, kiểm tra 1 tiết. Nội dung kiểm tra có thể là 1 câu hỏi hoặc một phần nội dung của câu hỏi.

- Sở GDĐT sẽ kết hợp kiểm tra việc triển khai dạy học Địa lý Hà Nội trong các đợt kiểm tra, thanh tra chuyên môn đối với các cơ sở giáo dục.

Trên đây là một số hướng dẫn cụ thể về hoạt động chuyên môn trong năm học 2019 - 2020. Các trường vận dụng có sáng tạo, phù hợp với điều kiện thực tiễn của đơn vị.